

*Become a Teacher!
Стани учител!*

РОДИТЕЛИТЕ – ВАЖНИЯТ ПАРТНЬОР В „УЧИЛИЩЕ ЗА ЧЕТЕНЕ“ (ПЪРВИ КЛАС)

Анелия Николова

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Резюме. Споделя се опит от „Училище за четене“ – неформално образование в първи клас. Основополагащо е разбирането, че родителите са важният партньор на образователната институция при насърчаване на детското четене. В подкрепа се представят и анализират данни от анкета с родители – участници в „Училище за четене“. Достига се до аргументирани изводи.

Keywords: reading, non-formal education, first grade, a wide range of reader's communities

1. „Училище за четене“ (първи клас) – увод в изследването

Обект на изследване е взаимодействието между училището и семейството при насърчаване на детското четене. **Предмет на изследване** са възможностите на неформалното образование за насърчаване на детското четене чрез обединени усилия на училището и семейството.

Целта е: чрез анализ на анкета с родители, участвали в „Училище за четене“ – занимания по интереси, ПИГ, първи клас, да се докажат възможностите на неформалното образование за насърчаване на детското четене чрез обединени усилия на училището и семейството.

Приетата **хипотеза** гласи: ако се направят количествен и качествен анализ на данни от анкета, проведена с родители, участвали в „Училище за четене“ – занимания по интереси, ПИГ, първи клас, ще се аргументира потенциалът на неформалното образование за насърчаване на детското четене чрез обединени усилия на училището и семейството.

Ползват се **методи на изследване**, които според равнището на познание биват две групи – за теоретични и за емпирични изследвания, конкретно: теоретичен анализ и синтез на научна литература, анкета, количествен и качествен анализ на емпирични данни, наблюдение. **Метаметод** по отношение останалите ползвани методи е анкета.

2. „Училище за четене“ (първи клас) – теоретична рамка

Обществото ни е във „вакуум на бездуховност“ (Vasileva, 2004). „Размиват се границите между добро и зло, изчезват съпротивителните сили за отстояване на общочовешките ценности за любов, чест, дълг, справедливост... Сред подрастващите се диагностицират равнища на отчужденост, деформиране на чувството за самоценност, девиации с висока степен на интензивност и разрушителен ефект“ (Vasileva, 2004: 20).

Ефективен инструмент за преодоляване ценностните дефицити е четенето. „От една страна, то изисква разпознаване на езиковите елементи във възприемания текст. Но от друга страна, четенето е активен и продуктивен процес, при който читателят конструира значения – прилага общите си познания за света и изгражда и проверява хипотези за значението на четивото“ (Mandeva, 2015: 592). Четенето е нещо повече от лингвистичен феномен. То гради „мост“ към знания, опит и култура, към личностно и социално израстване на младата личност.

Деца, които, изпълнени с въодушевление, от ранна възраст четат книга след книга, разказват с оживление прочетените истории, доизмислят ги, пишат продължения и създават собствени творби, непрекъснато развиват езиковите си умения. Четящите деца откриват „себе си“ и се учат успешно да взаимодействат с другия.

Но интересът към четенето и способностите за него не са заложени по рождение – те трябва да се създават и постоянно да се развиват. Важна роля в този процес има както училището, така и семейството (Nikolova, 2015: 767). Смыслът на сътрудничеството между учители и родители е да се създаде такава среда, която е най-благоприятна за стимулиране и насочване на индивидуалното и социалното развитие на детската личност; среда, която подпомага обогатяващ учениците, родителите и учителите живот. Това сътрудничество по своята същност не е външно поставена цел за институцията, а е следствие от дейности, цели и принципи на педагогическия процес. Ето защо неговото развитие е равнопоставена грижа и отговорност на двете страни¹⁾.

Богат потенциал за насърчаване на детското четене чрез сътрудничество между училището и семейството има неформалното образование (non-formal education) – „организирано и устойчиво образование извън структурираното формално образование“ (Radev, 2013: 149).

3. „Училище за четене“ (първи клас) – анкета с родители

За да се докажат ефектите от педагогическа практика, реализирана през уч. 2015/16 г. в ОУ „П. Р. Славейков“ – В. Търново, „Училище за четене“ (занимания по интереси, ПИГ, първи клас), ще се анализират данни от анкета, направена на „изхода“ на инициативата – май, 2016 г.

Не е правен подбор на респондентите. Анкетирани са всички родители, включили се в „Училище за четене“ – двадесет на брой.

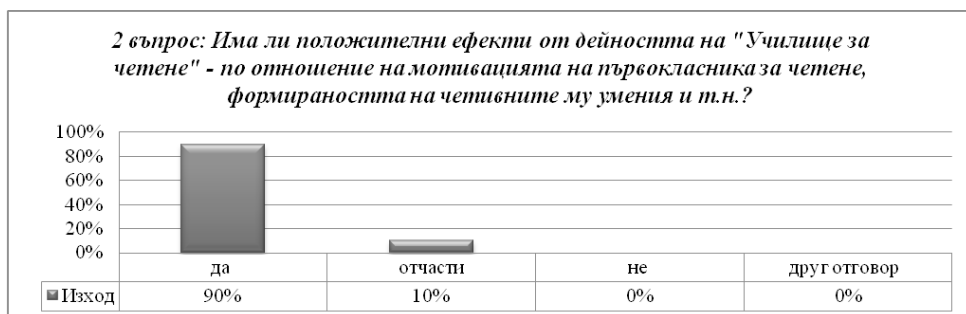
Проведената анкета е анонимна, писмена. Изградена е от пет въпроса. По форма те са открити, а според съдържанието са за мнение, отношение, оценка във връзка с поставен проблем.

Работи се с процентните изразения на реалните величини.

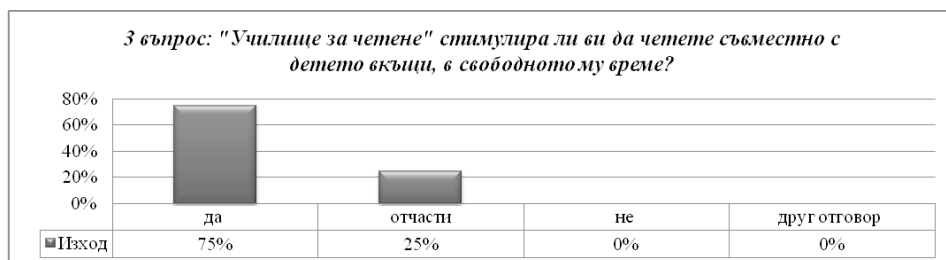
Графика 1. Отговори на въпрос 1 от анкетата

Анкетираните родители споделят мотиви за участие в „Училище за четене“, свързани с подкрепа на детето в ученето, четенето, израстването.

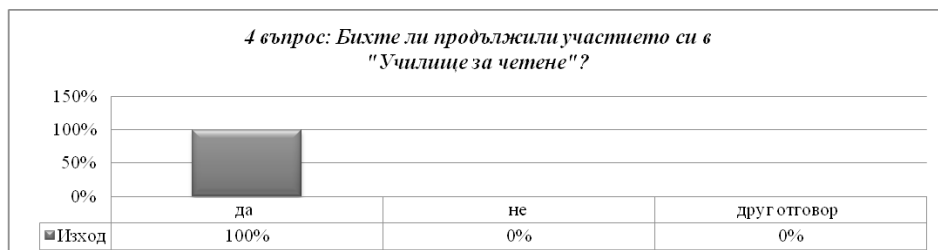
Графика 2. Отговори на въпрос 2 от анкетата

Анкетираните родители оценяват положително постигнатите ефекти от „Училище за четене“.

Графика 3. Отговори на въпрос 3 от анкетата

Повечето анкетирани родители споделят, че „Училище за четене“ ги стимулира да насърчават детското четене вкъщи, включително в свободното време на първокласника и за удоволствие.

Графика 4. Отговори на въпрос 4 от анкетата

Анкетираните родители изразяват категорично желание да продължат участието си в „Училище за четене“ във втори клас.

Графика 5. Отговори на въпрос 5 от анкетата

Повечето анкетирани родители избират активна позиция – участник, помощник, а не наблюдател, в инициативата на образователната институция за насърчаване на детското четене.

Изводът е: „Училище за четене“ стимулира семейството за равнопоставена грижа и отговорност в образователните усилия за насърчаване на детското четене, вкл. в свободното време на малкия ученик и за удоволствие.

4. „Училище за четене“ (първи клас) – образователни ефекти от инициативата

Наблюденията на учителя показват, че първокласниците се включват с ентусиазъм в „Училище за четене“, реализирано в обогатена културно-образователна среда, интегрираща училищни и извънучилищни ресурси. Оживено обсъждат кое е добро и зло, красиво и грозно. Четат и творят.

Проковира се потребността на малкия ученик от познание. Заедно с това се удовлетворяват и други базови потребности на детето – естетически потребности, потребности от принадлежност, от любов, от оценка и себеактуализация²⁾.

Всичко това рефлектира върху постиженията на учениците в края на учебната година – високо равнище на формираност на четивни умения според изискванията, разписани в учебната програма по БЕЛ за първи клас.

5. „Училище за четене“ (първи клас) – изводи от изследването

В заключение ще се изведат **основни изводи**.

(1) Четенето е базисно културно умение. То е инструмент за придобиване на знания, опит и култура, за личностно и социално израстване на малкия ученик.

(2) Богат потенциал за постигане на това има неформалното образование – занимания по интереси в ПИГ.

(3) Включването на родителя като важен партньор на училището в инициативите за насърчаване на детското четене в условията на неформалното образование води до оптимистични резултати:

- удовлетворяват се базови потребности на малкия ученик – потребности от познание, естетически потребности, потребности от принадлежност, любов, оценка и себеактуализация;

- насърчава се неформалното образование – четене в свободното време на детето, вкл. за удоволствие;

- подобряват се постиженията на първокласниците по четене;

- стимулира се многостранното развитие на малкия ученик – в когнитивен и метакогнитивен, в комуникативен, социален и емоционален план, и се насърчава ученето/четенето през целия живот.

Приложение

„УЧИЛИЩЕ ЗА ЧЕТЕНЕ“ – ОУ „П.Р. СЛАВЕЙКОВ“, В. ТЪРНОВО (ПИГ, ПЪРВИ КЛАС)

БЕЛЕЖКИ

1. Вж: Сътрудничество семейство – училище <http://pedagogy.swu.bg/wp-content/uploads/2012/03/Popkochev_T_Colaboration.pdf> (25. 07. 2016)
2. Вж: Маслоу, Е. (2001). Мотивация и личност. София: Кибеа, с. 83 – 96.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Mandeva, M. (2015). Rodnoezikovite zanyatia v nachalното uchilishte – rabotilnitsa za formirane na integralen tip kompetentnosti. *Balgarski ezik i literatura*, 6 [Мандева, М. (2015). Родноезиковите занятия в началното училище – работилница за формиране на интегрален тип компетентности. *Български език и литература*, 6].
- Nikolova, A. (2015). Uchitelite i roditelite – partnyori v nasarchavaneto na

detskoto chetene. *Pedagogika*, 6 [Николова, А. (2015). Учителите и родителите – партньори в насърчаването на детското четене. *Педагогика*, 6].

Radev, Pl. (2013). *Entsiklopedia na naukite za obrazovaniето*. Plovdiv: UI „Paisiy Hilendarski“ [Радев, Пл. (2013). *Енциклопедия на науките за образованието*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“].

Vasileva, Em. (2004). *Savremennoto nachalno uchilishte – realnost i predizvikelstva*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“ [Василева, Ем. (2004). *Съвременното начално училище – реалност и предизвикателства*. София: УИ „Св. Климент Охридски“].

THE PARENTS – IMPORTANT PARTNERS IN „SCHOOL FOR READING“ (FIRST GRADE)

Abstract. The article shares an experience of the “School for reading” – non-formal education in first grade. The understanding that parents are important partners of the educational institution is fundamental in promoting children’s reading. In support of the latter a data from a survey of parents – participants in “School for reading”, is presented and analyzed. Reasoned conclusions are reached.

✉ **Ms. Anelia Nikolova, PhD Student**

St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo
Veliko Tarnovo, Bulgaria
E-mail: anely_@abv.bg